

Znak: WZPS-1.862.4.5.2025.ZS
Szczecin, 27 maja 2025 r.

Uwagi i wnioski pokontrolne

Na podstawie art. 113 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214) przekazuję niniejsze wnioski z kontroli przeprowadzonej na podstawie art. 10 ust. 1 cytowanej ustawy w Powiatowym Urzędzie Pracy w Świnoujściu, ul. Wojska Polskiego 1/2a, 72-600 Świnoujście, zwanym w dalszej części niniejszego dokumentu „urzędem”, „kontrolowaną jednostką” lub „PUP”.

Kontrolę przeprowadzono w dniach 19-20 maja 2025 r. na podstawie upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego z dnia 6 maja 2025 r. nr 22/2025 przez zespół złożony z pracowników Oddziału Rynku Pracy, Egzekucji i Inwestycji w Sektorze Zdrowia Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie w składzie: Zuzanna Schmelter (inspektor wojewódzki - przewodniczący zespołu kontrolnego) i Dorota Blajda (inspektor wojewódzki). Kontrolujący przed przystąpieniem do czynności kontrolnych złożyli oświadczenie o braku okoliczności, które uzasadniałyby wyłączenie ich z udziału w przedmiotowej kontroli. Kontrolę odnotowano w książce kontroli PUP (poz. nr 2 w roku 2025).

Przedmiot i zakres kontroli

1. Podstawy prawne utraty statusu bezrobotnego, o których mowa w art. 33 ust. 4 pkt 1 – 11 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.
2. Wydawanie decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia pieniężnego.
3. Realizacja zaleceń pokontrolnych zawartych w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 8 maja 2023 r. znak ZPS-1.862.3.5.2023.MN.

Tryb kontroli: planowa w trybie zwykłym.

Okres objęty kontrolą: od dnia 1 stycznia 2024 r. do dnia rozpoczęcia kontroli.

Ustalenia przeprowadzonych czynności kontrolnych

Regulacją zawartą w art. 33 ust. 4 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy wskazano przesłanki pozbawienia przez starostę statusu bezrobotnego. Katalog sytuacji, w jakich jest możliwe pozbawienie statusu bezrobotnego, został zamieszczony w art. 33 ust. 4 pkt 1 - 11 cyt. ustawy.

Skontrolowano 40 kompletów akt osób bezrobotnych, które w okresie objętym kontrolą pozbawiono statusu bezrobotnego [dowód: imienny wykaz skontrolowanych

kart osób bezrobotnych, str. 11-12 akt kontroli]. Ustalono, że w większości poddanych kontroli decyzji organ poprawnie powoływał podstawę prawną, tj. ze wskazaniem wszystkich przepisów mających zastosowanie w sprawie oraz odpowiednio do stanu faktycznego sprawy.

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- w decyzji orzekającej o utracie statusu osoby bezrobotnej i prawa do zasiłku z dniem 24 września 2024 r. z powodu uzyskania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia 24 września 2024 r. powołano błędną podstawę prawną (art. 2 ust. 1 pkt 2 lit. „c” w związku z art. 33 ust. 4 pkt 1 ustawy – niespełnianie warunków definicji osoby bezrobotnej); właściwym do zastosowania w tym przypadku jest przepis art. 78 ust. 4 ustawy, z uwagi na fakt, iż bezrobotny uzyskał prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w trakcie posiadania statusu bezrobotnego [dowód: decyzja z dnia 9 stycznia 2025 r. nr XXXXXXXXXXXXXX, str. 23-24 akt kontroli];
- wydano decyzję o pozbawieniu statusu bezrobotnego z dniem 5 grudnia 2024 r. z powodu braku zdolności i gotowości do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 w związku z art. 33 ust. 4 pkt 1 ustawy (niespełnianie warunków definicji osoby bezrobotnej). W uzasadnieniu decyzji wskazano, że zgodnie z dostarczonym orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności cyt. „od dnia 05.12.2024 r. jest pan niezdolny do pracy” [dowód: decyzja z dnia 27 stycznia 2025 r. nr XXXXXXXXXXXXXX i Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z dnia 3 stycznia 2025 r., str. 25-28 akt kontroli] Orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie jest dokumentem pozwalającym na pozbawienie statusu bezrobotnego z powodu niezdolności do pracy - oceny niezdolności do pracy, jej stopnia oraz ustalenia jej szczegółów dokonuje w formie orzeczenia lekarz orzecznik Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, zgodnie z art. 14 ust. 1 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2024 r. poz. 1631 z późn. zm.);
- wydano decyzję o pozbawieniu statusu bezrobotnego z dniem 23 lutego 2024 r. z powodu podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej pomimo, że bezrobotny w trakcie wizyty w PUP w dniu 16 stycznia 2024 r. przedłożył pracownikowi PUP Świadcstwo zwolnienia potwierdzające odbywanie przez niego kary pozbawienia wolności od 30 listopada 2023 r. do 14 stycznia 2024 r. [dowód: decyzja z 4 marca 2024 r. nr XXXXXXXXXXXXXX, wniosek z 27 lutego 2024 r. o pozbawienie statusu z powodu podjęcia pracy, Świadcstwo zwolnienia z 12 stycznia 2024 r., Karta Spotkań bezrobotnego, str. 29-34 akt kontroli].
- w trzech przypadkach wydano decyzję o pozbawieniu statusu bezrobotnego z powodu niepodjęcia po skierowaniu szkolenia (...), lub innej formy pomocy określonej w ustawie (art. 33 ust. 4 pkt 8 ustawy) pomimo, że bezrobotni nie stawili się w PUP i nie rozliczyli skierowania, co zostało wskazane w uzasadnieniu decyzji [dowód: decyzje z dnia 8 października 2024 r. nr XXXXXXXXXXXXXX, z dnia 29 marca 2024 r. nr XXXXXXXXXXXXXX i z dnia 17 maja 2024 r. nr XXXXXXXXXXXXXX oraz potwierdzenia odbioru skierowania przez bezrobotnych ze wskazaniem terminu kolejnej wizyty i zwrotu skierowania, str. 35-49 akt kontroli]. W takiej sytuacji nie można w sposób jednoznaczny ustalić, czy bezrobotny nie podjął danej formy pomocy określonej w ustawie; właściwą przesłanką utraty statusu bezrobotnego jest art. 33 ust. 4 pkt 4, tj. niestawiennictwo w wyznaczonym terminie w PUP.

W celu dokonania oceny prawidłowości wydawania decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia pieniężnego, analizie poddano 3 sprawy tj. wszystkie, w których podjęto decyzję o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia w kontrolowanym okresie [dowód: imienny wykaz skontrolowanych akt

administracyjnych osób bezrobotnych i informacja przekazana przez urząd, str. 11-13 akt kontroli]. Stwierdzono, że osoby bezrobotne są pouczane w dniu rejestracji w PUP o obowiązku zwrotu nienależnie pobranego świadczenia pieniężnego wraz ze wskazaniem, co w rozumieniu ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy jest uznawane za nienależnie pobrane świadczenie pieniężne (art. 76 ust. 2). Ustalono, że kontrolowana jednostka przed wydaniem decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia pieniężnego przeprowadza postępowanie wyjaśniające, zawiadamia strony o toczącym się postępowaniu w sprawie zwrotu nienależnie pobranego świadczenia i informuje o prawie wzięcia czynnego udziału w postępowaniu i wypowiedzeniu się co do zebranych dowodów w sprawie w myśl art. 10 § 1 Kpa. W podstawie prawnej decyzji zwrotowych prawidłowo przywoływano przepisy mające zastosowanie w sprawie a ich uzasadnienia opisywały stan faktyczny i prawny danej sprawy.

W jednej ze spraw stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- stan faktyczny: bezrobotny podczas wizyty w dniu 16 sierpnia 2024 r. poinformował pracownika urzędu, że będzie odbywał szkolenie w wojsku i jednocześnie zobowiązał się do stawiennictwa w dniu 20 września 2024 r. W dniu 20 września 2024 r. podczas wizyty bezrobotny złożył oświadczenie, że cyt. „w związku z wypłatą zasiłku za mies. sierpień w pełnej wysokości oświadczam iż zwrócę nadpłaconą kwotę zasiłku pobranego za okres od 19.08. – 31.08.2024 – pobyt na ćwiczeniach w wojsku.” Fakt odbywania szkolenia wojskowego potwierdził również wygenerowany przez urząd raport ZUS-U2; w dniu 23 września 2024 r. PUP orzekł o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia (zasiłku dla bezrobotnych za okres od 19 sierpnia 2024 r. do 31 sierpnia 2024 r. w kwocie 531,80 zł brutto na podstawie art. 76 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Następnie PUP pozbawił bezrobotnego statusu osoby bezrobotnej z dniem 3 października 2024 r. z powodu podjęcia innej pracy zarobkowej [dowód: str. 15-21 akt kontroli].

Decyzję o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia wydano na podstawie art. 76 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy. Zgodnie z przepisem art. 76 ust. 2 pkt 1 za nienależnie pobrane świadczenie uznaje się świadczenie pieniężne wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do jego pobierania, jeżeli pobierający to świadczenie był pouczony o tych okolicznościach. Z akt sprawy nie wynika, żeby urząd pouczył bezrobotnego, że pobieranie uposażenia przysługującego żołnierzom z tytułu odbywania ćwiczeń wojskowych powoduje zawieszenie prawa do zasiłku dla bezrobotnych na czas jego przysługiwania – taka informacja pojawia się dopiero w uzasadnieniu decyzji o zwrocie nienależnie pobranego świadczenia [dowód: decyzja z dnia 23 września 2024 r. nr XXXXXXXXXXXXX, str. 20-21 akt kontroli]. Dodatkowo kontrolowana jednostka nie podjęła koniecznych czynności mających na celu wykazanie, że zasiłek za ww. okres był świadczeniem nienależnie pobranym (tj. nie wydała decyzji o zawieszeniu i wznowieniu prawa do zasiłku na okres odbywania ćwiczeń wojskowych) pomimo, iż o zamiarze odbywania szkolenia przez bezrobotnego wiedziała już od dnia 16 sierpnia 2024 r. [dowód: Karta spotkań, str. 15-16 akt kontroli].

W celu dokonania oceny prawidłowości wydawania decyzji w sprawach statusu osoby bezrobotnej i prawa do świadczeń przewidzianych w ustawie z uwzględnieniem przypadków wzruszenia decyzji ostatecznych, po zaleceniu wystąpienia pokontrolnego z dnia 8 maja 2023 r. znak ZPS-1.862.3.5.2023.MN analizie poddano 1 akta sprawy – zgodnie z informacją przekazaną przez kontrolowaną jednostkę, był to jedyny przypadek zastosowania trybu nadzwyczajnego [dowód: imienny wykaz

skontrolowanych akt administracyjnych osób bezrobotnych i informacja przekazana przez urząd - str. 11-13 akt kontroli].

Stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- wydano decyzję na podstawie art. 155 Kpa, w której orzeczono o uchyleniu na wniosek bezrobotnego decyzji orzekającej o uznaniu go za osobę bezrobotną z dniem 9 stycznia 2024 r. i o przyznaniu mu z tym dniem prawa do zasiłku i orzeczono o odmowie przyznania statusu bezrobotnego z dniem 9 stycznia 2024 r. z uwagi na pobieranie przez bezrobotnego zasiłku macierzyńskiego [dowód: decyzja z dnia 5 marca 2024 r. nr XXXXXXXXXXXXX, str. 52-53 akt kontroli]. Postępowanie uregulowane w art. 155 Kpa ma charakter postępowania nadzwyczajnego i może odnieść skutek jedynie wówczas, gdy pierwotnie wydana decyzja została oparta na uznaniu administracyjnym, tj. w sytuacji, kiedy organ ma możliwość swobody decyzyjnej w orzekaniu i w jej ramach może uwzględnić interes społeczny lub słuszny interes strony. W badanej sprawie nie sposób uznać, że PUP taką swobodę posiadał – decyzja o uznaniu za osobę bezrobotną i przyznaniu prawa do zasiłku jest bowiem decyzją związaną, tj. decyzją, przy wydawaniu której organ nie ma możliwości swobodnego uznania. Dodatkowo uchylenie decyzji w trybie art. 155 Kpa następuje za zgodą, a nie na wniosek strony i organ w takiej decyzji orzeka wyłącznie o uchyleniu decyzji ostatecznej, nie orzekając co do istoty sprawy. W badanej sprawie kontrolowana jednostka zastosowała zatem niewłaściwy tryb postępowania – wobec wystąpienia przesłanek określonych w art. 145 Kpa, właściwym trybem było wznowienie postępowania.

Powyższe uwagi i wyjaśnienia zostały przekazane pracownikom PUP (w tym zastępcy Dyrektora PUP) w trakcie kontroli. Zwrócono uwagę na nieprawidłowości i błędy jednocześnie wyjaśniając, jakie działania byłyby właściwe i jak poprawnie interpretować przepisy Kpa i ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Przekazując powyższe uwagi, wnoszę o podjęcie stosownych działań, mających na celu usunięcie stwierdzonych nieprawidłowości, a w szczególności zalecam:

- stosowanie właściwego dla danej sprawy trybu postępowania (w szczególności dotyczy trybów nadzwyczajnych);
- prowadzenie postępowania mając na uwadze granice określone przepisami prawa materialnego i formalnego,
- szkolenie pracowników w zakresie stosowania w praktyce przepisów Kpa i ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia.

Z uwagi na wejście w życie ustawy o rynku pracy i służbach zatrudnienia z dniem 1 czerwca 2025 r. i brzmienie wynikających z niej przepisów przejściowych odstąpiono od zalecenia przekazania do Wojewody Zachodniopomorskiego akt bezrobotnych celem wszczęcia postępowań w kierunku stwierdzenia nieważności błędnie wydanych decyzji. Za przyjętym rozwiązaniem dodatkowo przemawia fakt, iż w przypadku usunięcia przez Wojewodę Zachodniopomorskiego z obrotu prawnego wadliwych decyzji Prezydenta Miasta Świnoujście, PUP nie mógłby – wobec wejścia w życie nowej ustawy – wydać poprawnych rozstrzygnięć w poszczególnych sprawach.

W wyniku przeprowadzonych czynności kontrolnych w badanym obszarze należy stwierdzić, że Powiatowy Urząd w Świnoujściu realizuje zadania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy na poziomie akceptowalnym. Przeprowadzone czynności kontrolne według zatwierdzonych

w programie kontroli kryteriów pozwalają na ocenę kontrolowanych zadań na poziomie – pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości¹.

Niniejszy dokument pokontrolny sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, z których jeden egzemplarz przekazano Dyrektorowi Powiatowego Urzędu Pracy w Świnoujściu, drugi egzemplarz pozostaje w aktach Oddziału Rynku Pracy, Egzekucji i Inwestycji w Sektorze Zdrowia Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie.

Pouczenie

Zgodnie z treścią art. 113 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy Powiatowy Urząd Pracy może w terminie 14 dni od dnia otrzymania zaleceń, uwag i wniosków, zgłosić do nich zastrzeżenia.

Zarówno w przypadku uwzględnienia, jak i nieuwzględnienia zastrzeżeń zgłoszonych przez jednostkę, o sposobie wykonania zaleceń pokontrolnych należy powiadomić Wojewodę Zachodniopomorskiego, za pośrednictwem Dyrektora Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego dokumentu.

Zgodnie z treścią art. 115 ust. 1 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, kto nie realizuje zaleceń wojewody, o których mowa w art. 113 – podlega karze pieniężnej w wysokości 6000 zł. Zgodnie zaś z art. 115 ust. 2 ww. ustawy, kto nie stosuje standardów usług rynku pracy - podlega karze pieniężnej w wysokości do 10 000 zł.

Podpisano z upoważnienia
Wojewody Zachodniopomorskiego

Paweł Wegner
Dyrektor Wydziału
Zdrowia i Polityki Społecznej

właściwy podpis na oryginale

¹ Do oceny kontrolowanego podmiotu stosuje się 4-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna z uchybieniami, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości i negatywna.